

Valsts apraksts: Vācija

Korupcijas Novēršanas un apkarošanas biroja institucionālās un profesionāls kapacitātes paaugstināšana

2006. gada 8. jūnijā

Valsts apraksts: Vācija

Korupcijas Novēršanas un apkarošanas biroja institucionālās un profesionālās kapacitātes paaugstināšana

2006. gada 8. jūnijs

Ref

Versija 2

Datums 2006-06-08

Sagatavojis: CASS

Pārbaudījis:

Apstiprinājis: CASS

Rambøll Management A/S

Nørregade 7A

DK-1165 København K

Phone 3397 8200

www.ramboll-management.dk

Saturs

1.	Vispārējā informācija par tiesisko sistēmu	Error! Bookmark not defined.
1	Publisko nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana	Error! Bookmark not defined.
1.1	Valstij piederošo nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana	Error! Bookmark not defined.
1.2	Municipalitātēm piederošo nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana	Error! Bookmark not defined.
1.3	Par korupciju paredzētie sodi	Error! Bookmark not defined.
1.4	Izšķērdēšana	Error! Bookmark not defined.
1.5	Atsavināšana	Error! Bookmark not defined.
2	Ar iepirkumu saistītās problēmas	Error! Bookmark not defined.
2.1	Publiskā sektora darbinieku atbildība	Error! Bookmark not defined.
2.2	Pārsūdzības mehānisms /Iepirkuma noteikumu piemērošana	Error! Bookmark not defined.
2.3	Iepirkuma noteikumu piemērošanas robežvērtības	Error! Bookmark not defined.
2.4	Vispārējās vienošanās iepirkumā	Error! Bookmark not defined.

1. Vispārēja informācija par tiesisko sistēmu

Vācijas Federatīvā Republika ir demokrātiska parlamentāra federāla republika, kura sastāv no 16 federālajām zemēm, kas noteiktas sfērās darbojas neatkarīgi no federācijas. Vācijas Federatīvā Republika ir ANO, NATO, G8 un G4 dalībvalsts, kā arī Eiropas Savienības dibinātājvalsts. Tā ir ES dalībvalsts ar vislielāko iedzīvotāju skaitu un ir ekonomiski visietekmīgākā.

Vācijas tiesību sistēma ievēro civiltiesību tradīciju, kuras pamatā ir romiešu tiesības kā Vācijas tiesiskās sistēmas pamats. Tiesiskie principi ir sakārtoti vairākos kodeksos. Tiesneši katru konkrēto lietu izspriež saskaņā ar tiesiskajiem principiem.

Saskaņā ar Vācijas civiltiesību tradīciju, rakstītā likumdošana ir vissvarīgākais tiesiskais avots. Arī tiesu spriedumi tiek uzskatīti par svarīgu tiesību avotu, tomēr tiesām netiek prasīts ievērot iepriekšējo precedentu, pat ja tas nāk no tiesu sistēmā augstāk stāvošas tiesas.

1 Publisko nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana

Vācijā publiskā zeme pieder vietējām pašvaldībām, federālajām zemēm (*Bundesländer*) un federālajai valdībai (*Bund*). Tas attiecas uz ēkām, tādām kā skolas, universitātes, slimnīcas, cietumi, dzīvojamo namu projekti, sabiedriskie pakalpojumi (enerģētika, ūdens, atkritumu apsaimniekošana, u.t.t.), tāpat arī uz rotaļu laukumiem, parkiem, mežiem un ceļu tīkliem. *Bund* pieder lielas zemes platības, kas agrāk izmantotas militāriem mērķiem, bet tagad tiek nodotas privātajam sektoram civiliem mērķiem.

Ir arī attīstības tendence visos valdības līmeņos privatizēt noteiktus sabiedriskos pakalpojumus, tādus kā komunālos pakalpojumus un mājokļus. Nesens piemērs ir visu publisko dzīvokļu pārdošana Drēzdenē par 1,7 miljardiem eiro.

1.1 Valstij piederošo nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana

Valstij piederošo nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana netiek īpaši regulēta, taču uz tiem attiecas tie paši Vācijas Civilkodeksa likumi, kas attiecas uz privātīpašumu. Tātad - pārdošanas un pirkuma līgumam ir jābūt notāra apstiprinātam, un jaunais īpašnieks ir jāreģistrē zemes grāmatā.

Valsts zemes tīrai pārdošanai nav nepieciešams publiskās izsoles process (*GWB* 100 II h pants), taču attiecīgajam publiskajam subjektam ir jāievēro publiskās izsoles gars, nodrošinot caurskatāmību un godīgu konkurenci. Lai nodrošinātu, ka pārdošana

ir brīva no korupcijas un ir valsts labākajās interesēs, valdības institūcijas pieprasa, lai īpašumi tiktu pārdoti par to reālo tirgus vērtību. Atkarībā no darījuma veida un atrašanās vieta, var būt nepieciešama augstākstāvošas atbildīgas iestādes atļauja.

Vairums publiskā īpašumu pārdošanas gadījumu ir atkarīgi no plānotās izmantošanas. Valsts lēmums pārdot vai iznomāt īpašumu bieži vien izriet no valsts resursu trūkuma, bet tāpat arī – iespējas padarīt publiskos pakalpojumus efektīvākus, izmantojot privātus modeļus; tam piemērs ir administrācijas ēku apsaimniekošana vai skolas ēkas remonts vai celtniecība. Daudzkārt šādas pārdošanas rezultātā veidojas publiskā - privātā partnerība jeb PPP. Iepriekš minētajā piemērā privāts subjekts varētu piekrist veikt celtniecības/ remonta darbus un apsaimniekot īpašumu. Tam piederētu īpašums, un tas iekasētu īres maksu, taču to ierobežotu noteiktas izmantošanas mērķis.

Tā kā daudzi PPP projekti ietver īpašuma / ēkas pārdošanu vai iznomāšanu, var būt nepieciešama atbildīgās uzraudzības iestādes atļauja. Dažos gadījumos šai iestādei ir tikai par to jāpaziņo. Dažos projektos var būt jāiesaista arī citas publiskas institūcijas. Ja federālā zeme vai *Bund* pārdod īpašumu, var būt nepieciešama attiecīgās finansu ministrijas atļauja.

Privātās – publiskās partnerības parasti ir saistītas ar tādiem pakalpojumiem kā būvdarbi, un, ja tie pārsniedz noteiktas monetārās robežvērtības, tad attiecībā uz tiem jāpiemēro iepriekš minētais publiskā iepirkuma process un tas jāsludina visā Eiropā. Konkrētie noteikumi ir atkarīgi no attiecīgajiem pakalpojumiem.

Attiecībā uz korupciju vairākas valdības iestādes ir ieviesušas tādu uzņēmumu sarakstu, kuru reputācija ir saistīta ar korupciju. Šādu uzņēmumu izslēgšana, pamatojoties uz šo sarakstu, ir ārkārtīgi pretrunīga un joprojām ir tikai izmēģinājuma stadijā.

1.2 Municipālītātēm piederošo nekustamo īpašumu pārdošana un iznomāšana

Attiecībā uz publiskā īpašuma pārdošanu nav īpašu noteikumu, kas būtu domāti korupcijas novēršanai. Uz šādiem pārdošanas darījumiem attiecas Vācijas Kriminālkodeksa sadaļas par kukuļošanu, krāpšanu, u.t.t.

Korupcija līgumos starp publiskajām un privātajām personām un partnerībās Vācijā ir ārkārtīgi reti sastopama. Publiskais konkursu process nodrošina pietiekami lielu caurskatāmību, lai šāda veida krāpšanu vai negodīgumu būtu grūti realizēt.

1.3 Par korupciju paredzētie sodi

Uzticības laušana un taisnīgas konkurences noteikumu pārkāpšana, piemēram, dodot kukuļus ierēdņiem, var atbilst sekojošajiem Vācijas Kriminālkodeksa pantiem:

- Kukuļa došana vai labumu piedāvāšana ierēdnim vai vēlētai amatpersonai (333., 334. pants), sods līdz 5 gadiem, smagākos gadījumos – līdz 10 gadu cietumsods.
- Ierēdnis vai vēlēta amatpersona pieņem kukuli vai labumu (331., 332. pants), sods līdz 3/ 5 gadiem cietumā.
- Līdzekļu piesavināšanās (246. pants), sods - cietumsods līdz 5 gadiem.
- Krāpšana (263. pants), sods – cietumsods līdz 5 gadiem.
- Netaisnīga konkurence netaisnīgu konsultāciju dēļ (298. pants), sods - līdz 5 gadu cietumsods.
- Naudas atmazgāšana (261. pants) , sods – cietumsods līdz 5 gadiem.

1.4 Izšķērdēšana

Kopienų budžetu katru gadu apstiprina atbildīgās iestādes. Tas nodrošina sabalansētu kopienų budžetu. Vairums likumdošanas aktu par kopienām (*Gemeindeordnung*) ietver nosacījumu, ka īpašums jāpārdod par reālo tirgus cenu. Tas pats attiecas uz federālajām zemēm un *Bund*, kuru budžetu apstiprina attiecīgie parlamenti.

Ierēdņi nav personiski atbildīgi par izšķērdēšanu, taču iespējams piemērot iekšējos disciplinārsodus.

1.5 Atsavināšana

Vācijas likumdošanā nav konkrētu nosacījumu par atsavināšanu.

2. Ar iepirkumu saistītās problēmas

Vācijas nacionālā likumdošana nosaka, ka EK Iepirkuma direktīvam ir jābūt ieviestām nacionālajā likumdošanā. Gadījumā, ja ieviešana kavējas, publiskajām atbildīgajām iestādēm ir jāpiemēro šo direktīvu principi. Eiropas direktīvu ieviešana ir kavējusies, bet šobrīd šīs problēmas ir atrisinātas. Visjaunākās EK direktīvas par robežvērtību paaugstināšanu vēl nav ieviestas. Taču, tā kā nacionālā likumdošana ir stingrāka nekā Eiropas tiesības, šajā ziņā konflikts nepastāv.

2.1. Publiskā sektora darbinieku atbildība

Vācijā nav ne administratīvo, ne krimināltiesību noteikumu, kas attiektos konkrēti uz publiskā sektora darbinieku atbildību saistībā ar iepirkumu.

Kriminālnoziedzumi tiek sodīti saskaņā ar Vācijas Kriminālkodeksu, kā aprakstīts iepriekš.

Administratīvo tiesību līmenī pret ierēdņu pārkāpumiem/ kļūdām iepirkuma procesā var vērsties ar brīdinājumu, taču smagākos gadījumos tas var beigties ar šādas personas atļaišanu.

Kompensāciju par ierēdņu nodarītajiem zaudējumiem var pieprasīt civiltiesās. Visumā ierēdņi un citi publiskā sektora darbinieki nav personiski atbildīgi par savu rīcību, taču var iestāties valsts atbildība saskaņā ar Vācijas Civilkodeksa (BGB) 839. pantu. Tikai izņēmuma gadījumos, proti, ja ierēdnis izdarījis noziegumu vai pieļāvis kļūdu nolaidību, var noteikt viņa personisko atbildību. Jebkuras prasības ir jāceļ 3 gadu laikā.”

2.2. Pārsūdzības mehānisms / Iepirkuma noteikumu piemērošana

Ja ir jāpiemēro publiskā konkursa procedūra ar sludināšanu Eiropā, tad pastāv sekojošie tiesiskās aizsardzības līdzekļi:

Parasti sūdzības iepirkuma procedūrā tiek iesniegtas pirmo piedāvājumu un novērtējuma posmā. Iemesli var būt godīgas konkurences, caurskatāmības vai vienlīdzīgas attieksmes trūkums. Tās var pamatoties uz kāda konkurenta netaisnīgu izslēgšanu vai privilēģiju piešķiršanu tikai vienam konkurentam, u.t.t. Sūdzētājs var vērsties ar savu sūdzību neformālā administratīvā procedūrā specializētā administratīvā aģentūrā (*Vergabepfurstelle*). Šādas specializētas administrācijas brīvprātīgi izveido federālās zemes vai Bund. Tāpēc ne visās federālajās zemēs ir šāda aģentūra. Ja zeme nav nodrošinājusi šādu neformālu procedūru, tad sūdzētājs var savu sūdzību iesniegt tieši formālā procedūrā civiltiesu specializētā palātā (*Vergabekammer am LG*) attiecīgajā federālajā zemē vai atbilstošajā Bund specializētajā aģentūrā. Ja sūdzētāju administratīvais lēmums nepamierina, viņš to var pārsūdzēt attiecīgās zemes Augstākajā Tiesā (*Vergabekammer am OLG*).

Ja konkurents grib piedzīt atlīdzību par zaudējumiem, tad viņam jāceļ prasība civiltiesās.

Vispār, ja piedāvājums ir ticis izraudzīts un līgums parakstīts, tad to var anulēt tikai pie ļoti ierobežotiem apstākļiem. Parasti konkurents var tikai pieprasīt zaudētās peļņas kompensāciju, pamatojoties uz iepirkumu procesā pieļautajām kļūdām.

Tāpat arī konkurents var celt prasību par netaisnīgu konkurenci.

Attiecībā uz konkursiem zem robežvērtības, konkurējošam uzņēmumam praktiski nav iespēju cīnīties pret valsts iestādes lēmumiem par līgumu piešķiršanu. Piešķiršana tiek uzskatīta par fiskālu darbību, un tāpēc to nav iespējams apstrīdēt publiskā tiesā. Konkurents var tikai celt prasību, pamatojoties uz negodīgu konkurenci, civiltiesā, ja līgums tika piešķirts uzņēmumam ar dominējošu stāvokli tirgū. Tas ir ļoti iespējams tādās jomās kā publisko ceļu būvniecība un aizsardzības industrija. Taču konkurents var pieprasīt tikai vienlīdzīgu attieksmi. Parasti parakstītus līgumus nav iespējams

anulēt, pamatojoties uz konkurenta sūdzību. Konkurents var tikai pieprasīt zaudējumu atlīdzību civiltiesā.

Ja līgumslēdzēja iestāde ir pieļāvusi pārkāpumus noteikumos ¹ attiecībā uz publiskā iepirkuma procedūru un šī pārkāpuma dēļ nav pieņēmusi uzvarējušo piedāvājumu, tad līgumslēdzējai iestādei ir jāatlīdzina zaudējumi pretendenta saistībā ar viņa tiesību aizskārumu, 126. pants Likumā par konkurences ierobežojumu novēršanu.

1.6 Iepirkumu noteikumu piemērošanas robežvērtības

Attiecībā uz publiskā īpašuma pārdošanu vai iznomāšanu robežvērtības nav noteiktas. Taču, ja pakalpojumi ir saistīti ar iepirkuma regulējumu, tad tiek piemērotas sekojošās robežvērtības:

- būvdarbiem: 5,000,000 EUR (§ 1 a Nr. 1 I VOB/A). Ja iepirkums notiek kā izloze, tad katras lozes robežvērtība ir 1,000,000 EUR (§ 1 a Nr. 1 II VOB/A).
- Preču piegādei un citiem pakalpojumiem: 200,000 EUR (§ 1 a Nr. 1 I VOL/A). Dažos sektoros robežvērtības var svārstīties no 400,000 EUR līdz 600,000 EUR (§ 1 b Nr. 2 VOL/A). Ja darbojas *Bund*, tad robežvērtība ir 130,000 EUR (§2 Nr. 2 VgV).
- Par profesionāļu pakalpojumiem (freiberufliche Leistungen): 200,000 EUR (§ 2 II VOF)

Gadījumos, kad tiek kombinēti dažādi pakalpojumi, var būt grūti noteikt robežvērtības. Sagaidāms, ka nākotnē, pamatojoties uz Direktīvu 2004/18/EK, šīs robežvērtības tiks paaugstinātas par apmēram 25%.

1.7 Vispārējās vienošanās iepirkumā

Vairumā PPP projektu gadījumu tiek izmantota standartizēta vispārējā vienošanās. Tā parasti pamatojas uz legāli saistošām vadlīnijām (VOB/B vai VOL/B). Tās var tikt ietvertas un padarītas pusēm par juridiski sasītošām. Tāpat arī ir vēl cits saraksts, kas nosaka tehniskos standartus. (VOB/C).

¹ Noteikumi par publisko līgumu piešķiršanu; Oficiālie noteikumi līgumu par būvdarbu veikšanu piešķiršanai; Oficiālie noteikumi par pakalpojumu līgumu piešķiršanu; Vispārējie līgumu izpildei piemērojamie noteikumi un nosacījumi.